

Opomín k snažnosti pri klanji prešičev.

Vém de že malo prepóžno pridem s svojim opominam za létašnje léto, kér so prešički že večidel poklani in klobase se že v dimnikih suše. Pa naj bo — kar ni za létaš, bo pa drugo léto práv prišlo.

Ljubi prijatli! snažnost je lepa reč, pa tudi ni težka, in vsakimu hišnemu gospodarju kakor vsaki hišni gospodinj bi imela snažnost pri vsih opravih poglavitna vodba (regelca) biti. Tudi pri klanji prešičev bi mogli v vsih rečeh snažni biti, ne le de so klobase čedno narejene, ampak de je tudi mesó, špéh in vse, kar je od prešičev za domačo rabo ali na prodaj namenjeniga, čedno in lepo. Snažne jedila so sploh zdravju bolj tečne in se na somnji tudi veliko lože prodajo. Torej bi bilo práv, de bi marsikterimu naših kmetov, mesarjev in klavcov snažnost kaj bolj pri sercu bila. Z nevoljo sim se létaš večkrat prepričal, de jim leté zlo manjka. Poglejmo zaklane prešiče in bóhe, ktere v Terst na prodaj vozijo, kakó nemarno je dostikrat koža oparjena, de je včasih še toliko šetinj po nji, de bi se lahko celo omélo iz njih naredilo! Glava ni dovelj očejena; sémtertje je bóh kervav, kar bi se bilo dalo lahko s kropam očediti. Na začernelih nogah vidimo, de je pod kožo sémtertje kri zastala, kér je bilo še živo praše terdó zvezano, takó de je poveza dostikrat kožo preglodala in de je mogla uboga žival brez potrebe veliko bolečin terpeti, ktere potem tudi mesó oskrunijo in spridijo. Kdo si bo potem takih parkljev za jed kupil, ki so že od delječ ostudni!

Prijatli! ko bi vi vidili, kakó lepo in čedno je vse to na Dunaji in v družih velicih mestih na prodaj postavljeno, de človeka že od delječ vabi, si kaj kupiti! Nemci so nas v téh rečeh že dolgo prekosili; hitímo za njimi, posnemajmo jih, de ne bojo mogli Slovencam nesnažnosti očítovati! Bodímo snažni tudi v nar manjši stvarici; saj je snažnost pol življenja! V tacih rečeh pa, kjer snažnost bolezní odvira, kjer nam naše dohodke povikšuje in nam gotov dobiček naklonjuje: v tacih rečeh je snažnost že clo poglavitno pravilo vsacimu gospodarju, vsaki gospodinj. Zató naj stariši svojim otrokam lepe izgledé dajejo — saj véste, de jabelko ne pade delječ od drevesa!

Zamasa.

V a t a

zoper otekljine in rane nar boljši zdravílo.

Vsim bravcam na znanje.

(Konec.)

Vata ima to lastnost, de prisade hladí, otekljine tolaži in rane celi. Njena zdravílna moč se je po mnogih skušnjah v sledečih boleznih poterdila:

1) V vsih opekljínah posameznih udov ali celi-ga trupla.

2) V vsih zmerzljínah. Jez sam sim se s svojimi očmi v Ljubljanski bolnišnici prečudne vatine moči pri petih popotnih vojakih prepričal, ki so imeli zmerznjene že vse černe perste na nogah in ktere so gosp. Dr. Kurter s samo vato v kratkim popolnoma ozdravili, brez de bi bili mogli veliko bolečin terpeti.

3) Pri mnogih ranah, kadar se kdo vtisne, vseka, vreže, vbode, ostrelí ali sicer poškodva, kjer je bilo sicer treba okladkov z merzlo vodo ali pa ledú na rane pokladati. V nedeljo 6. dan tega mesca sim vidil v vojaški bolnišnici nekiga vojaka — ki je zató, kér je že štirikrat všel, pred ta dan mogel desetkrat skozi šibe iti — z vato takó lepo zaceljeniga, de so se mu na herbtu sicer rane od šib še poznale, pa so bile brez vsih bolečin in skorej brez vsiga prisada. Sicer je navada, de takim tepenim vojakam skozi 4 dni merzle okladke na herbt pokladajo, vata jih bo pa —

če bo vselej enako zdravílna moč pokazala — v 24 urah brez bolečin ozdravila. Čudno moč je razodéla vata tudi pri nekim vojaku, ki si je skorej vés pale odgriznil, de se je le še malo roke deržal, in pa pri nekim drugim, kteriga je konj s kopitam tako na nogo vdaril, de mu je na rošu vse kite prebil. Gosp. Dr. Kurter so ju s samo vato obvezali in danes so rane že večidel zacejene.

4) V starejih gnojnih ranah, tvórih, kožnih lišajih i. t. d. Zoper raka se pa ne smé vata rabiti, de se čas ne zamudí za potrebne druge zdravíla.

5) Zoper mnoge vunanje prisade in otekljine, zoper šénj, persne otekljine otročnic, i. t. d.

6) Slabótni novorejeni otročiči, vsi v vato ali pavolo zaviti, so se v nji okrepčali.

7) Dolgočasne driske so se že večkrat odpravile, če so si bolniki vés trebuh s pavolo ali vato obvezali.

V imenovanih in enacih boleznih, posebno vunanjih, je zdravílna moč pavole ali vate poterpjena. S tem pa nečmo réči, de je vata edino zravilstvo zoper vse bolezní, zakaj to bi bilo nespametno, kér splošniga zdravíla zoper vse bolezní ni, in ga tudi ne more biti. Tudi tega ne rečemo, de bo vata v imenovanih boleznih vselej pomagala, kér tudi taciga zdravíla nimamo, ki bi zamóglo vselej pomagati. To pa z dobro vestjó zamoremo réči, de bo vata v imenovanih vunanjih boleznih večidel pomagala, brez de bi družih zdravílov treba bilo, in de bomo gotovo s tem oznanilam vsim tistim močno vstregli, ki nimajo praviga zdravíla pri rokah, in ki se tedej morajo mazačam in babam izročiti, ki jih z mnogimi dostikrat škodljivimi mazili sleparijo.

Pavola mora nova, bela, rahla, čista in lepó omikana biti, ne pa preležana, rumena, skupej zvita ali s kamnički ali drugimi rečmi zmešana. Zatorej je tudi čista vata boljši od pavole.

Poklada se pa vata s kosmato stranjó na bolní ud in sicer takó, de se celi prisad ali rana z njo rahlo pokrije; na prvo légo se dène še ena, na to pa še ena, če je treba. Po tem se zaveže vés okladik — pa ne preterdó — s kakim povojem ali s kako drugo pripravno ruto. Čez 24 ur se ponóvi obvezik, pa pri ranah se ne sme spodnja vata, če se je z rano terdno sprijela, nikdar preč odtergati, ampak mirno naj se pustí, in le na spodnjo légo naj se položí nova poverhna, ki se vsaki dan ogleduje, in če jo je gnoj in sokrovica omazala, naj se z novo nastestuje. Če se morebiti tudi poverhna vata ne da rada od spodnje odtergati, naj se z gorko vodó toliko zmoči, de se da vsa nesnažna vata lahko proč vzeti.

V tem obstóji vse ravnanje z vato. Včasih bo več, včasih pa menj časa potreba, de se bo bolezní popolnoma odpravila; boljšanje pa se dostikrat že v 12 urah pokaže.

Dr. B.

Iz Dolenskiga kaj.

Drage Novíce nam vseskozi dopise iz raznih krajev oznanujejo. Sleherni si prizadeva, iz svojiga kraja bravcam Novíc razodeti, kakó se je lanjska létina obnésla; samo Dolenci, sploh znani sadjo- in vinorejci, premalo za razglašenje svojih pridelkov skerbé, kér malokrat kaj taciga beremo. Zatorej brez zamere, častiti bravci! če vam jez naslednje verstice iz našiga kraja podam.

Móšta se je pretečeno jesen srednjo méro pridelalo, in sploh menj od léta 1846, tudi je slabši od poprejšnjiga bil. Upati pa je, de pričjóča zima ga bo nekoliko vbrisala, zakaj kalen je bil in le malo práv čistiga smo pili. — Sadja sploh se je od predlanjskiga léta dosti menj natreslo, razun jabelk, kterih je bilo dovelj; nar lepših in žlahniših so mérník po dvajsetici plačevali, slabši robo pa cenejši do 10 kraje. — Češ-